

L Ä R A R E F Ö R S K O L A I U T V E C K L I N G

Betänkande av 1974 års lärarutbildningsutredning (LUT 74)

1. INLEDNING

Skolutveckling och personalutveckling måste samordnas. Reform av den grundläggande lärarutbildningen och insatser för fortbildning av lärare och skolledare är ett av de främsta instrumenten för att utveckla skolan. Detta är utgångspunkten för Sveriges lärarförbunds (SLs) yttrande över 1974 års lärarutbildningsutrednings (LUT 74s) betänkande. Beklagligtvis har sambandet mellan skolutveckling och lärarutbildning inte beaktats i tillräckligt hög grad under de senaste decenniernas strävan att reformera och vidareutveckla ungdomsskolan. Goda intentioner som har haft starkt stöd i samhället har haft svårt att tränga igenom i den dagliga skolverksamheten. Till stor del beror detta på att samhället försummat att ta konsekvenserna av besluten om skolreformer vad gäller adekvata förändringar av den grundläggande och återkommande utbildningen.

För SL har detta varit uppenbart sedan lång tid tillbaka. SL har också aktivt verkat för att en lärarutbildningsreform omfattande såväl grundutbildning som fortbildning skall genomföras. En riktpunkt har därvid varit det lärarutbildningsprogram som antogs av SLs kongress 1971. Under åren därefter har kraven på en lärarutbildningsreform som en grundläggande del i ett personalutvecklingsprogram för skolan ytterligare markerats av förbundets medlemmar. Deras arbetsmöjligheter och skolans arbetsmiljö i vid bemärkelse har i hög grad ansetts beroende av insatser på detta område.

Remissbehandlingen inom förbundet av LUT 74s förslag har sålunda kunnat grundas på mångåriga och omfattande diskussioner bland olika medlemsgrupper och på uttalanden av flera kongresser. Praktiskt taget samtliga lokala avdelningar inom förbundet har också engagerat sig i remissarbetet. Föreliggande yttrande bygger således på en mycket bred medlemsopinion.

I flera grundläggande frågor finns stor överensstämmelse i synsätt, värderingar och principställningstagande mellan LUT 74 och förbundet. SL vill således redan inledningsvis framhålla att en lärarutbildningsreform med det snaraste bör genomföras och att LUT 74s förslag i sina huvuddrag bör kunna ligga till grund för denna.

I det följande utvecklar förbundet ytterligare angelägenheten av

att en lärarutbildningsreform snarast genomförs (avsnitt 2). Därutöver behandlas särskilt frågan om lärarutbildningens organisation i förhållande till olika skolformer (avsnitt 3). I övrigt läggs i yttrandet tonvikten vid lärarutbildningen för grundskolan (avsnitt 5) samt den återkommande fortbildningen (avsnitt 8).

2. VARFÖR EN LÄRARUTBILDNINGSGREFORM?

Frågan om en reformering av lärarutbildningen måste ses ur ett skolhistoriskt reformperspektiv.

1962 års grundskolereform syftade till att avskaffa det gamla parallellskolesystemet. Tidigare hade eleverna i 11-, 12-, 13-årsåldern delats upp på skilda skolformer - realskola respektive folkskolans högre årskurser - med hänsyn till studiebegåvning och hemmets ambitioner och möjligheter. Nu skulle de hållas samman i en nioårig skola som skulle ge alla elever en gemensam referensram.

Någon lärarutbildning för den nya obligatoriska skolan fanns inte. Reformen fick genomföras med de lärare som stod till buds. På högstadiet användes dels folkskollärare, dels läroverksadjunkter. De förra var utbildade för och hade erfarenhet såväl av undervisning på det underliggande stadiet som av undervisning av mindre studieintresserade elever i högstadieåldern. För att förstärka sitt ämneskunnande erbjöds de (även under försöksperioden) vidareutbildning för sin nya uppgift. Läroverksadjunkterna, å andra sidan, hade i regel djupa ämneskunskaper men stod genom sin utbildning och erfarenhet ofta främmande för de svaga elevernas behov av elementär undervisning och för undervisningsproblemen i de sammanhållna klasserna.

Parallellt med att grundskolan infördes gjorde 1960 års lärarutbildningssakkunniga (LUS) en översyn av lärarutbildningen. Utredningen ledde till att riksdagen 1967 beslutade en lärarutbildningsreform. Denna innebar bl a att vissa delar av lärarutbildningen inordnades i särskilda lärarhögskolor. Anpassningar gjordes till grundskolan: småskollärarutbildningen förlängdes och blev lågstadielärlinje, folkskollärarutbildningen förlängdes och blev mellanstadielärlinje, och av adjunktsutbildningen blev en ämneslärlinje som i regel gav behörighet för både högstadiet och gymnasiet.

I låg- och mellanstadielärarutbildningen ingick tillvalskurser som skulle ge "kompetens att i viss utsträckning undervisa på angränsande stadium" - mer kom det inte ut av tanken på en bred grundskollärarutbildning som SL arbetat för. I jämförelse med de gamla folkskollärarna fick de nya mellanstadielärarna i själva verket en avsevärd krympning av behörighetsområdet: åk 4-6 i grundskolan istället för tidigare åk 1-8 i folkskolan. I ämneslärarutbildningen kom den gamla läroverkslärarutbildningens struktur och inriktning att leva kvar: inledande ämnesteoritisk utbildning vid universitet under minst tre år, följt av en sepa-

rat praktisk-pedagogisk utbildning; inriktning på undervisning i såväl grundskolan som gymnasiet.

Den nya lärarutbildningen hade knappt kommit igång, förrän grundskolan reformerades. Lgr 69 innebar bl a att tillvalsorganisationen i åk 7 och 8 reducerades och att linjeuppdelningen i åk 9 togs bort. Med Lgr 69 blir grundskolans sammanhållna karaktär mer markant och den just påbörjade lärarutbildningen redan otidsenlig.

Under 1970-talet har en rad reformer genomförts som påverkat skolan och därmed förutsättningarna för och innehållet i lärarens arbete. Dit hör 1970 års läroplan för gymnasieskolan, som innebar att de tre tidigare skolformerna gymnasium, fackskola och yrkesskola sammanfördes till en integrerad sekundärskola med linjer av olika längd och innehåll. Dit hör vidare utbyggnaden av barnstugeverksamheten och införandet av en allmän förskola med ett såväl socialt som pedagogiskt program. För grundskolans del har framförallt SIA-reformen genomgripande betydelse.

Inom de organisatoriska ramar som lärarutbildningen fick 1967 har det varit möjligt att endast till en mindre del anpassa utbildningen efter de nya förutsättningar och krav som de här nämnda reformerna ställt på skolan och lärarna. Framförallt har man inte kunnat dra slutsatserna av att skolans och lärarnas sociala uppgifter betonats med utomordentlig kraft under de senaste tio åren.

Det är mot denna bakgrund SL under 1970-talets första år ställde upprepade krav på en övergripande översyn av lärarutbildningen. 1974 tillsattes lärarutbildningsutredningen (LUT 74). Enligt sina direktiv skulle utredningen anpassa lärarutbildningen, dess mål, innehåll och struktur, till de förändringar skolan genomgått sedan mitten av 1960-talet. Uppgiften innebar givetvis också en möjlighet att för lärarutbildningens del dra mer långtgående slutsatser av själva grundskolereformen 1962 än vad LUS på sin tid gjorde.

Men reformarbetet fortsätter inom skolan. Sedan LUT 74 avgav sitt betänkande har riksdagen beslutat om en ny läroplan för grundskolan. Beslutet innebär bl a att intagningen till gymnasieskolan frikopplas från elevernas val av tillvalsämnen på högstadiet. "Grundskolan måste få framträda som en skola utformad efter sina egna villkor, inte beroende av efterföljande skolformers inträdeskrav och konstruktion", heter det i prop 1978/79:180 (s.12). Därmed markeras att högstadiet är en del av grundskolan och att det bör hänga mer samman med de underliggande stadierna inom denna än med gymnasieskolan.

Alla de skäl för en reformering av lärarutbildningen som här anförts gäller förändringar som skett eller planeras inom skolan. En annan typ av skäl är enligt SL de erfarenheter som den nuvarande lärarutbildningen givit. Dels är det fråga om erfarenheter som studerande och lärarutbildare gjort under själva utbildningen. Dels är det fråga om erfarenheter av de utbildade lärarnas

funktion inom skolan. LUT 74 har redovisat de fleråriga utvärderingsprojekt, som ägnats klass- och ämneslärarutbildningen, och har ingående analyserat de skolproblem som sammanhänger med brister i lärarutbildningens innehåll och specialiseringsgrad. Dessa båda slag av erfarenheter, som ska exemplifieras senare i detta yttrande, ger starka skäl för en förändring av lärarutbildningen. Uppenbart är bl a att de allvarliga arbetsmiljöproblemen för såväl lärare som elever på högsta-diet har ett nära samband med lärarnas snäva studie- och ämnesspecialisering.

Ytterligare skäl för en översyn ges genom de förändringar som lärarutbildningens yttre organisation genomgått. I början av 1970-talet tillfördes lärarhögskolorna flera nya utbildningar - yrkeslärarutbildning, förskollärarutbildning, syofunktionärsutbildning m fl - bl a med syftet att de olika utbildningarna skulle innehållsmässigt närmas varandra. Men det var svårt, bl a beroende på olikheter i studieorganisation. Av den orsaken kunde nämnvärd samverkan inte komma till stånd ens mellan utbildningarna av lågstadielärare, mellanstadielärare och ämneslärare, trots att likheten i yrkesuppgifter för dessa lärarkategorier är uppenbar.

1977 års högskolereform medförde en väsentlig förändring av lärarutbildningens yttre organisation. Några yttre hinder för samverkan mellan olika högre utbildningar finns nu inte längre. Högskoleförordningen ger också enhetliga riktlinjer för utbildningarnas inre uppbyggnad, deras studieorganisation. Hittills har emellertid de olika lärarutbildningarna utan större förändringar lyfts in i den nya högskolans organisatoriska ram. Det återstår att utnyttja de möjligheter som högskolereformen givit till en inre förnyelse av lärarutbildningen. Därvid måste enligt förbundets mening framförallt kravet på yrkesinriktning av utbildningen och kravet på samordning mellan hittills skilda lärarutbildningar tillgodoses.

SL anser således att skolans fortlöpande reformering, erfarenheter från nuvarande lärarutbildning och de möjligheter högskolereformen öppnar ger starka skäl för en reformering av lärarutbildningen - nu. Att vissa skolutredningar pågår, t ex den nuvarande gymnasieutredningen, får enligt förbundets uppfattning inte fördröja reformen. Förändringar av skolan kommer alltid att planeras. Ska man avvakta dem alla, får vi aldrig en ny lärarutbildning. Och den vi har nu, var föråldrad redan på 1960-talet.

3. LÄRARUTBILDNING FÖR FÖRSKOLA, GRUNDSKOLA OCH GYMNASIESKOLA

Lärarens sociala och pedagogiska funktioner är i stort sett desamma oavsett skolform, stadium och ämne. Läraryrket kan därför betraktas som en helhet. Mot den bakgrunden borde specialisering av lärarna undvikas. Av praktiska skäl, bl a med hänsyn

till att utbildningstiden måste begränsas, är emellertid viss specialisering nödvändig.

Den mest naturliga grunden för lärarnas specialisering inom överskådlig tid utgör skolväsendets uppdelning på skilda skolformer: förskola, grundskola och gymnasieskola. Likheten mellan dessa skolformer och behovet av mjuka övergångar mellan dem får inte dölja att de har vissa karaktäristiska skillnader.

Förskolan och personalutbildningen för dess verksamhet har nyligen fått sin form genom riksdagsbeslut på grundval av barnstugeutredningens förslag. LUT 74 har därför inte haft i uppdrag att utreda förskollärarytbildningen, bara dess allmänna anknytning till övrig lärarytbildning. I det följande kommer därför uppmärksamheten att riktas främst mot uppdelningen i grundskola och gymnasieskola såsom grund för en specialisering inom lärarytbildningen. Mellan dessa skolformer finns bl a följande olikheter.

Grundskolan är obligatorisk. Den syftar till elevernas allsidiga utveckling, vilket inbegriper social, känslomässig, kunskapsmässig utveckling, fysisk fostran, normbildning m m. Verksamheten är läroplansbunden, och läroplanen anger ett i stor utsträckning gemensamt studieprogram för eleverna. Undervisningen sker i sammanhållna klasser utan varaktig gruppering efter begåvning eller prestation. Som framhållits i läroplanspropositionen våren 1979 (prop 1978/79:180, s 62) har grundskolan bl a till mål att ge varje elev en allmän "livskompetens", d v s sådana kunskaper och färdigheter som krävs för att klara sig i samhällsliv och familjeliv, i yrkesarbete eller i något slags fortsatta studier. I denna allmänna kompetens ingår bl a att kunna läsa, skriva och räkna. Skolan har ett särskilt ansvar att utveckla dessa färdigheter hos eleverna.

Gymnasieskolan är inte obligatorisk, även om flertalet ungdomar går - och bör gå - där. Den ska ge yrkesförberedelse och förberedelse för högre utbildning. Den är uppbyggd såsom linjer med ofta vitt skilda studieprogram. Många linjer är - och fler torde bli - klart yrkesinriktade. De studerande väljer linje efter intresse, fallenhet och yrkesinriktning. Allteftersom gymnasieskolan närmas till den kommunala vuxenutbildningen och arbetsmarknadsutbildningen och anpassas efter den återkommande utbildningens princip ökar andelen vuxna studerande.

Andelen lärare som i dag tjänstgör i både grundskolan och gymnasieskolan utgör endast några få procent. Många lärare har utbildning bara för tjänstgöring i gymnasieskolan. En specialisering av lärarytbildningen mot grundskola respektive gymnasieskola innebär att lärarytbildningen på ett tydligare sätt än vad nu är möjligt inriktas på de karaktäristiska dragen och de väsentliga problemen inom respektive skolform.

För gymnasieskolans del medför detta, i enlighet med LUT 74s förslag, att t ex utbildningen av lärare i allmänna ämnen och av lä-

rare i yrkesinriktade ämnen kan närmas till varandra och få en klarare vuxenpedagogisk inriktning. Ämnesbredden hos lärarna kan begränsas till förmån för ämnesfördjupning.

För grundskolans del kan en sammanhållen, bred lärarutbildning äntligen komma till stånd, utan snäva specialiseringar mot bestämda skolstadier. De nuvarande stadiegränserna, som inte svarar mot elevernas mognadsförlopp och som vållar så svåra problem, kan överbryggas. Övergången från låg- och mellanstadiets klasslärarsystem till högstadiets ämneslärarsystem kan göras mindre abrupt och högstadiet mer naturligt ingå i grundskolan. En sammanhållen grundskollärarutbildning, som ska ge lärarna en helhets-syn på elevernas utveckling över hela den obligatoriska skoltiden och ge dem kompetens att åtminstone i något ämne eller några ämnen undervisa över hela grundskoleintervallet, måste byggas upp med en bred basutbildning, följt av viss specialisering mot framförallt ämnesområden.

En sådan lärare kan följa eleverna över de nuvarande stadiegränserna och därmed ge kontinuitet åt elevernas skolgång. Antalet lärare per klass kan successivt öka något allteftersom elevernas intresseinriktning fördjupas. På högstadiet bör antalet lärare per klass begränsas så att lärare och elever verkligen kan lära känna varandra och uppleva den trygghet tillsammans som är en förutsättning både för harmonisk utveckling och för god inlärning.

SL anser således att huvudprincipen vid en reformering av lärarutbildningen måste vara att det skapas en sammanhållen utbildning för grundskolans lärare. Detta får givetvis inte medföra vidgade klyftor mellan grundskolan och förskolan respektive mellan grundskolan och gymnasieskolan. Lärarutbildningarna för respektive skolform måste ge så mycket av gemensam pedagogisk grundsyn och så mycket kännedom om och erfarenhet av verksamheten i den angränsande skolformen att elevernas övergång kan ske smidigt och under samverkan mellan avlämnande och mottagande lärare.

Enligt SLs uppfattning har LUT 74 gjort en god avvägning mellan å ena sidan det primära behovet av en utbildning inriktad mot respektive skolform och å andra sidan behovet av "skolformsövergripande" beredskap hos lärarna. Den praktisk-pedagogiska orienteringskursen (PPO), som föreslås vara en inledande gemensam del av alla lärarutbildningslinjer, syftar just till att utveckla en gemensam pedagogisk grundsyn och till att ge kännedom och erfarenhet av angränsande skolformer. Vidare har det kommunikationsblock som föreslås ingå i grundskollärarutbildningen tydliga likheter med motsvarande block i förskollärarutbildningen. I den praktisk-pedagogiska delen av grundskollärarutbildningen måste givetvis ingå pedagogisk och syoinriktad orientering om elevernas övergång till gymnasiala studier, helst också praktik i gymnasieskolan. På motsvarande sätt bör ämneslärarutbildningen ge orientering om och praktik i grundskolans högre årskurser.

Ett "skolformsövergripande" perspektiv ges också genom de på-

byggnadsutbildningar som LUT 74 föreslår: påbyggnadsutbildning för att främja samverkan mellan förskola och grundskola (se punkt 10 nedan) och vidareutbildning av grundskollärare till gymnasielärare. I princip bör ytterligare vidareutbildningar vara möjliga: för förskollärare till grundskollärare och vice versa, och för gymnasielärare till grundskollärare.

Utöver de nämnda åtgärderna vill SL peka på att fyllnadstjänstgöring givetvis måste kunna ske inom den angränsande skolformen, t ex för gymnasieskolans lärare inom grundskolans högre årskurser.

4. LÄRARROLLEN OCH LÄRARUTBILDNINGENS MÅL (Kap.4)

Samhällets snabba utveckling påverkar i hög grad skolan och därmed förutsättningarna för lärarnas arbete. Så innebär t ex ökade krav på demokrati i arbetslivet att ökade krav ställs på demokrati i skolan, samtidigt som skolan genom sina arbetsformer kommer att påverka det framtida samhällets utveckling. Ett ömsesidigt närmande mellan skola, samhälle och arbetsliv har inletts, dvs en utveckling mot en mer öppen skola. De förändringar som sker inom skolan och i samhället medför också att lärarna får ett vidgat ansvar för elevernas sociala och känslomässiga mognad. Samhällsförändringarnas starka genomslagskraft inom skolan med bl a ökad oro i klasserna kräver en lärarutbildning som bättre svarar mot dagens situation.

Skolans främsta uppgift är och har alltid varit att bibringa eleverna kunskaper och färdigheter och att lära eleverna att själva söka kunskaper. Detta betyder att ett av lärarutbildningens främsta mål måste vara att på basis av en tillfredsställande förkunskapsnivå ge de blivande lärarna goda ämneskunskaper. Detta har utredningen i hög grad beaktat, dels genom betoningen av ämnesfördjupningen i sv/ma för alla lärare, dels genom den i förhållande till nuläget avsevärda förstärkningen av ämnesutbildningen för de lärare som inriktar sig på att undervisa barn i de lägre åldrarna.

De blivande lärarna måste samtidigt också få sådana pedagogiska kunskaper och kunskaper om barns och ungdoms utveckling att de kan skapa en god inlärningssituation - annars blir lärarens ämneskunskaper till föga nytta.

Eleverna ska i skolan skaffa sig ett grundläggande kunskapsförråd av stor omfattning. Det är enligt förbundets uppfattning ett överdrivet påstående av utredningen att värdet av förvärvade kunskaper och färdigheter snabbt minskar i ett föränderligt samhälle. Värdet av basfärdigheter minskar inte. Huvuddelen av de ämneskunskaper eleven tillägnar sig bevarar sitt värde under en livstid, inte bara i språk och matematik utan också i orienteringsämnen. Vad man med skäl kan säga är att en ganska stor sektor in-

om det sistnämnda området blir föråldrad och att nya stora kunskapsområden tillkommer. Detta är ett av skälen till att man i skolan behöver lära sig att söka och kritiskt bedöma nytt, tidigare okänt stoff. Man behöver detta också för att kunna gripa sig an med nya områden i sitt yrkesarbete eller skaffa sig kunskap om aktuella samhällsfrågor.

Den breddning av lärarrollen som LUT 74 föreslår får, enligt SLs uppfattning, sålunda inte leda till att lärarens betydelse för elevernas kunskapstillägnande minskar. En lärarutbildning, som förbereder för en vidgad lärarroll, måste emellertid utgå ifrån en helhetssyn på eleven. Det innebär bl a att elevens utveckling ses som en dynamisk process där kunskapstillägnande, social utveckling, fysisk mognad och normbildning är komponenter som är ömsesidigt beroende av varandra. Ett annat mål för en reform av lärarutbildningen måste därför vara att ge lärarna en avsevärt bättre förberedelse för dessa uppgifter än vad nu är fallet. En snäv ämnesspecialisering hos läraren kan utgöra ett hinder för en sådan helhetssyn.

Den utveckling som skolan genomgår ställer ökade krav på lärarens förmåga att samarbeta. Detta gäller såväl samarbete med elever och föräldrar som med kolleger i arbetslag. Speciellt viktigt är att läraren har ett demokratiskt förhållningssätt till eleverna, bl a i syfte att skapa en god inlärningssituation. Demokrati och samarbete är också viktiga mål i sig. Om skolan genomsyras av ett demokratiskt arbetssätt påverkar detta också det framtida samhället i denna riktning.

Samtidigt måste i skolan uppkomma situationer där läraren som har det yttersta ansvaret är skyldig att säga nej eller att fatta beslut i strid mot en elevgrupps vilja. Det är i och för sig eftersträbvansvärt att detta ska behöva ske så sällan som möjligt, men alla måste i en demokrati lära sig att leva i spänningen mellan olika sätt att komma fram till en handlingslinje. Eleverna bör alltså ges stor frihet att medverka i skolarbetets uppläggning men friheten kan inte vara obegränsad. Denna balansgång bör uppmärksammas i diskussionen om lärarrollen.

Lärarutbildningen måste från dessa utgångspunkter vara klart yrkesinriktad för att lärarna ska kunna svara mot de krav som ställs. Analogt med detta krävs samarbete och demokratiska arbetsformer inom lärarutbildningen. (I avsnitt 5 behandlas dessa frågor mer ingående).

De grundläggande yrkesfunktionerna är gemensamma för alla lärare. Yrkesidentiteten ligger främst i den praktisk-pedagogiska insikten och kompetensen. Läraryrket är sålunda en helhet. En klar yrkesinriktning av lärarutbildningen måste med detta synsätt innebära att de praktisk-pedagogiska inslagen ges stor tyngd och att olika lärarutbildningar förs närmare varandra eller helt sammanslås.

Den principiella syn på lärarrollen, som SL här redovisat, överensstämmer i allt väsentligt med de värderingar och den analys som

LUT 74 gjort i kapitel 4 i betänkandet, och måste utgöra utgångspunkten för en reformering av lärarutbildningens mål, innehåll och struktur.

5. LÄRARUTBILDNINGEN FÖR GRUNDSKOLAN (Kap. 5 o.7)

5.1 En sammanhållen utbildning

I tidigare avsnitt har SL påvisat det sedan lång tid föreliggande behovet av en genomgripande reform av lärarutbildningen i grundskolan med anledning av de tidigare beslutade skolreformerna.

När LUT 74 framlade sitt förslag hade riksdagen ännu inte fattat beslut om den nya läroplanen för grundskolan, som kommer att gälla fr o m läsåret 1982/83. Det finns därför anledning att särskilt granska denna och de tankegångar som kan ligga bakom de fastställda förändringarna inför ställningstagandet till LUTs förslag om en sammanhållen grundutbildning och dennas olika komponenter i form av individuella valmöjligheter inom den sammanhållna utbildningens ram.

SL anser att följande faktorer är av särskilt intresse.

De sista resterna av det s k parallellskolesystemet avlägsnas ur grundskolan genom beslutet att alla studievägar i grundskolan skall ge full behörighet för tillträde till gymnasieskolans olika utbildningsvägar. I beslutet om en vidgad försöksverksamhet med gemensam kurs i ämnena engelska och matematik och i beslutet om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan ligger bedömningar om en väntad utveckling. Den starka betoningen av kunskaps- och färdighetsträningen i ämnena svenska och matematik, resurskoncentrationen till dessa ämnen och inriktningen av skolans verksamhet för att förse alla elever med nödvändiga kunskaper är utmärkande för den nya läroplanen, liksom den ökande graden av fritt valda studier i form av tillvalsämnen, fria aktiviteter och temastudier inom den sammanhållna utbildningens ram.

Arbetslivskontakterna ökar väsentligt i omfång i hela grundskolan. De naturorienterande inslagen i undervisningen betonas starkare. Tillkomsten av nya ämnen och undervisningsmoment (hemkunskap och teknik på L-M-stadiet), liksom sektoriseringen av no- och so-ämnen på högstadiet och nya ställningstaganden till hemkunskap, slöjd och teknik på högstadiet påverkar lärarutbildningens struktur och innehåll. De starka kraven på ett nytt arbetssätt med utgångspunkt i elevernas medinflytande förändrar undervisningssituationen väsentligt på lång sikt.

Grundskolan har genom beslutet om den nya läroplanen fått den struktur och det innehåll inom vilket de nya lärarna skall verka i början av sin tjänsteperiod. En diskussion om den grundläggande